

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే

॥ సప్తవింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ సప్తవింశః సర్గః ॥

ప్రసవణగిరౌ శ్రీరామలక్ష్మణయోర్మీథః సంలాపః

అభిషిక్తే తు సుగ్రీవే ప్రవిష్టే వానరే గుహాం ।

ఆజగామ సహ భ్రాతౌ రామః ప్రసవణం గిరిం ॥ 4.27.1 ॥

శార్దూలమృగసంఘుష్టం సింహైర్భీమరవైర్వృతం ।

నానాగుల్మలతాగూఢం బహుపాదపసంకులం ॥ 4.27.2 ॥

ఋక్షవానరగోపుచ్చైర్మాఙ్గారైశ్చ నిషేవితం ।

మేఘరాశినిభం శైలం నిత్యం శుచికరం శివం ॥ 4.27.3 ॥

తస్య శైలస్య శిఖరే మహతీమాయతాం గుహాం ।

ప్రత్యగృహ్ణాత వాసార్థం రామః సౌమిత్రిణా సహ ॥ 4.27.4 ॥

కృత్వా చ సమయం రామః సుగ్రీవేణ సహానఘః ।

కాలయుక్తం మహద్వాక్యమువాచ రఘునందనః ॥ 4.27.5 ॥

వినీతం భ్రాతరం భ్రాతౌ లక్ష్మణం లక్ష్మీవర్ధనం ।

ఇయం గిరిగుహా రమ్యా విశాలా యుక్తమారుతా ॥ 4.27.6 ॥

అస్యాం వత్స్యామ సౌమిత్రే వర్షరాత్రమరిందమ ।

గిరిశృంగమిదం రమ్యముత్తమం పార్థివాత్మజ ॥ 4.27.7 ॥

శ్వేతాభిః కృష్ణతామ్రాభిః శిలాభిరుపశోభితం ।
నానాధాతుసమాకీర్ణం నదీదర్దురసంయుతం ॥ 4.27.8 ॥

వివిధైర్వృక్షషండైశ్చ చారుచిత్రలతాయుతం ।
నానావిహగసంఘుష్టం మయూరవరనాదితం ॥ 4.27.9 ॥

మాలతీకుందగుల్మైశ్చ సిందువారైః శిరీషకైః ।
కదంబార్జునసర్జైశ్చ పుష్పితైరుపశోభితం ॥ 4.27.10 ॥

ఇయం చ నలినీ రమ్యా పుల్లపంకజమండితా ।
నాతిదూరే గుహాయా నౌ భవిష్యతి నృపాత్మజ ॥ 4.27.11 ॥

ప్రాగుదకృవణే దేశే గుహా సాధు భవిష్యతి ।
పశ్చాచ్చైవోన్నతా సౌమ్య నివాతేయం భవిష్యతి ॥ 4.27.12 ॥

గుహాద్వారే చ సౌమిత్రే శిలా సమతలా శివా ।
కృష్ణా చైవాయతా చైవ భిన్నాంజనచయోపమా ॥ 4.27.13 ॥

గిరిశృంగమిదం తాత పశ్య చోత్తరతః శుభం ।
భిన్నాంజనచయాకారమంభోధరమివోదితం ॥ 4.27.14 ॥

దక్షిణస్యామపి దిశి స్థితం శ్వేతమివాంబరం ।
కైలాసశిఖరప్రఖ్యం నానాధాతువిరాజితం ॥ 4.27.15 ॥

ప్రాచీనవాహినీం చైవ నదీం భృశమకర్ణమాం ।
గుహాయాః పరతః పశ్య త్రికూటే జాహ్నవీమివ ॥ 4.27.16 ॥

చందనైస్తిలకైః సాలైస్తమాలైరతిముక్తకైః ।
పద్మకైః సరలైశ్చైవ అశోకైశ్చైవ శోభితాం ॥ 4.27.17 ॥

వానీరైస్తిమిదైశ్చైవ బకులైః కేతకైరపి |
హింతాలైస్తినిశ్చైర్పైర్వేతసైః కృతమాలకైః || 4.27.18 ||

తీరజైః శోభితా భాతి నానారూపైస్తతస్తతః |
వసనాభరణోపేతా ప్రమదేవాభ్యలంకృతా || 4.27.19 ||

శతశః పక్షిసంఘైశ్చ నానానాదవినాదితా |
ఏకైకమనురక్తైశ్చ చక్రవాకైరలంకృతా || 4.27.20 ||

పులినైరతిరమ్యైశ్చ హంససారససేవితా |
ప్రహసంత్యేవ భాత్యేషా నానారత్నసమన్వితా || 4.27.21 ||

క్వచిన్నీలోత్పలైశ్చన్నా భాతిరక్తోత్పలైః క్వచిత్ |
క్వచిదాభాతి శుక్లైశ్చ దివ్యైః కుముదకుడ్యలైః || 4.27.22 ||

పారిప్లవశతైర్జుష్టా బర్హిక్రౌంచవినాదితా |
రమణీయా నదీ సౌమ్య మునిసంఘనిషేవితా || 4.27.23 ||

పశ్య చందనవృక్షాణాం పంక్తిః సురుచిరా ఇవ |
కకుభానాం చ దృశ్యంతే మనసైవోదితాః సమం || 4.27.24 ||

అహో సురమణీయోఽయం దేశః శత్రునిషూదన |
దృఢం రంస్యావ సౌమిత్రే సాధ్వత్ర నివసావహే || 4.27.25 ||

ఇతశ్చ నాతిదూరే సా కిష్కింధా చిత్రకాననా |
సుగ్రీవస్య పురీ రమ్యా భవిష్యతి నృపాత్మజ || 4.27.26 ||

గీతవాదిత్రనిర్హోషః శ్రూయతే జయతాం వర |
నదతాం వానరాణాం చ మృదంగాడంబరైః సహ || 4.27.27 ||

లభ్యా భార్యాం కపివరః ప్రాప్య రాజ్యం సుహృద్వృతః |
ధ్రువం నందతి సుగ్రీవః సంప్రాప్య మహతీం శ్రీయం || 4.27.28 ||

ఇత్యుక్త్వా న్యవసత్ తత్ర రాఘవః సహలక్ష్మణః |
బహుదృశ్యదరీకుంజే తస్మిన్ ప్రస్తవణే గిరౌ || 4.27.29 ||

సుసుఖే హి బహుద్రవ్యే తస్మిన్ హి ధరణీధరే |
వసతస్తస్య రామస్య రతిరల్పాపి నాభవత్ || 4.27.30 ||

హృతాం హి భార్యాం స్మరతః ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయసీం |
ఉదయాభ్యుదితం దృష్ట్వా శశాంకం చ విశేషతః || 4.27.31 ||

ఆవివేశ న తం నిద్రా నిశాసు శయనం గతం |
తత్సముత్థేన శోకేన బాష్పోపహతచేతనం || 4.27.32 ||

తం శోచమానం కాకుత్స్థం నిత్యం శోకపరాయణం |
తుల్యదుఃఖోఽబ్రవీద్యాతా లక్ష్మణోఽనునయం వచః || 4.27.33 ||

అలం వీర వ్యథాం గత్వా న త్వం శోచితుమర్హసి |
శోచతో హ్యవసీదంతి సర్వార్థా విదితం హి తే || 4.27.34 ||

భవాన్ క్రియాపరో లోకే భవాన్ దేవపరాయణః |
ఆస్తికో ధర్మశీలశ్చ వ్యవసాయీ చ రాఘవ || 4.27.35 ||

న హ్యవ్యవసితః శత్రుం రాక్షసం తం విశేషతః |
సమర్థస్త్యం రణే హంతుం విక్రమే జిహ్మాకారిణం || 4.27.36 ||

సమున్మాలయ శోకం త్వం వ్యవసాయం స్థిరీకురు |
తతః సపరివారం తం రాక్షసం హంతుమర్హసి || 4.27.37 ||

పృథివీమపి కాకుత్స్థ ససాగరవనాచలాం |

పరివర్తయితుం శక్తః కిం పునస్తం హి రావణం || 4.27.38 ||

శరత్కాలం ప్రతీక్షస్వ ప్రావృట్కాలోఽయమాగతః |

తతః సరాష్ట్రం సగణం రావణం తం వధిష్యసి || 4.27.39 ||

అహం తు ఖలు తే వీర్యం ప్రసుప్తం ప్రతిబోధయే |

దీప్తైరాహుతిభిః కాలే భస్మచ్ఛన్నమివానలం || 4.27.40 ||

లక్ష్మణస్య హి తద్ వాక్యం ప్రతిపూజ్య హితం శుభం |

రాఘవః సుహృదం స్నిగ్ధమిదం వచనమబ్రవీత్ || 4.27.41 ||

వాచ్యం యదనురక్తేన స్నిగ్ధేనం చ హితేన చ |

సత్యవిక్రమయుక్తేన తదుక్తం లక్ష్మణ త్వయా || 4.27.42 ||

ఏష శోకః పరిత్యక్తః సర్వకార్యావసాదకః |

విక్రమేష్వప్రతిహతం తేజః ప్రోత్సాహయామ్యహం || 4.27.43 ||

శరత్కాలం ప్రతీక్షిష్య స్థితోఽస్మి వచనే తవ |

సుగ్రీవస్య నదీనాం చ ప్రసాదమనుపాలయన్ || 4.27.44 ||

ఉపకారేణ వీరస్తు ప్రతికారేణ యుజ్యతే |

అకృతజ్ఞోఽప్రతికృతో హంతి సత్త్వవతాం మనః || 4.27.45 ||

తదేవ యుక్తం ప్రణిధాయ లక్ష్మణః

కృతాంజలిస్తత్ ప్రతిపూజ్య భాషితం |

ఉవాచ రామం స్వభిరామదర్శనం

ప్రదర్శయన్ దర్శనమాత్మనః శుభం || 4.27.46 ||

యథోక్తమేతత్ తవ సర్వమీప్సితం

నరేంద్ర కర్తా నచిరాత్ తు వానరః |

శరత్ప్రతీక్షః క్షమతామిమం భవాన్
జలప్రపాతం రిపునిగ్రహ ధృతః || 4.27.47 ||

నియమ్య కోపం పరిపాల్యతాం శరత్
క్షమస్వ మాసాంశ్చతురో మయా సహ |
వసాచలేఽస్మిన్ మృగరాజసేవితే
సంవర్తయశ్చాత్రువధే సముద్యమం || 4.27.48 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
కిష్కింధాకాండే సప్తవింశః సర్గః ||